

Sygnatura akt I C 6/22

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 maja 2024 roku

Sąd Rejonowy w Puławach I Wydział Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący: Asesor Sądowy Kamil Orzechowski

Protokolant: p.o. Sekretarza Sądowego Agata Sułek

po rozpoznaniu w dniu 7 maja 2024 roku w Puławach na rozprawie

sprawy z powództwa S. K.

przeciwko M. K. (1)

o uznanie za niegodnego dziedziczenia

I. oddala powództwo.

Sygnatura akt I C 6/22

UZASADNIENIE

Powódka S. K. w pozwie z dnia 11 stycznia 2022 roku (data prezentaty Sądu) wniosła o uznanie M. K. (1) syna S. i W. za niegodnego dziedziczenia po W. K. zmarłym dnia 12 października 2021 roku w S., ostatnio stale zamieszkałym w S. oraz o zwrot kosztów postępowania od strony pozwanej. Jako uzasadnienie powódka wskazała, że ze związku małżeńskiego W. K. i S. K. pochodzą dzieci L. K., M. K. (2) oraz pozwany M. K. (1). Powódka pragnie podkreślić, iż zachowanie M. K. (1) prezentowane przez kilka ostatnich lat powoduje, iż winien być on uznany przez Sąd za niegodnego dziedziczenia, co wynika z wielokrotnego popełnienia przestępstw na szkodę i przeciwko spadkodawcy W. K..

Należy wskazać, iż początek zachowań pozwanego skierowanych i wymierzonych wprost przeciwko swojemu ojcu - W. K. datować należy na moment umowy z dnia 20 sierpnia 2005 r., którą to umową powódka i W. K. dokonali na rzecz pozwanego M. K. (1) darowizny nieruchomości w postaci zabudowanych działek gruntu nr (...) położonych w S. gm. K., woj. (...) na rzecz swojego syna M. K. (1) wyłącznie do jego majątku. Dla nieruchomości tych Sąd Rejonowy w Puławach V Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgi wieczyste pod nr (...). W zamian za dokonaną darowiznę, obdarowany M. K. (1) ustanowił na rzecz swoich rodziców nieodpłatną dożywotnią służebność osobistą korzystania z parteru budynku mieszkalnego położonego na działce nr (...). W budynku tym zamieszkiwali początkowo zarówno powódka jak i pozwany, a także L. K. syn powodów. Obecnie pozwany zamieszkuje w innym domu jednorodzinnym w tej samej miejscowości. Wymaga wskazania, iż początkowo relacje pomiędzy pozwanym a W. K. były poprawne. S. i W. K. jako rodzice mieli nadzieję na kontynuowanie przez obdarowanego pracy w gospodarstwie rolnym, i taki cel przyświecał dokonanej darowiznie. Po zawarciu przez pozwanego związku małżeńskiego w rodzinie zaczęły potęgować się nieporozumienia i konflikty, które eskalowały do form niedających się zaakceptować z punktu widzenia podstawowych zasad współżycia społecznego i rodzinnego. Wielokrotnie dochodziło do zachowań agresywnych wobec W. K. czy to ze strony samego - pozwanego, czy jego małżonki, przy czym główną osią konfliktu była przysługująca powódce i W. K. służebność. Z niewiadomych bowiem przyczyn, pozwany czynił wszystko aby utrudnić W. K. życie we wspólnie jeszcze zajmowanej nieruchomości, przy czym działania te, polegające często na słownym ubliżaniu W. K., eskalowały w przemoc fizyczną i w końcu przyjęły postać faktycznego znęcania. Stałym objawem agresywnej postawy pozwanego wobec W. K. było wszczynanie przez pozwanego awantur, które niejednokrotnie eskalowały w przemoc fizyczną względem darczyńców. Pozwany był wielokrotnie skazywany za umyślne przestępstwa i wykroczenia

popelnione na szkodę W. K. (tak wyroki: Sądu Rejonowego Sąd Koźienicach w sprawie II K 451/13, Sądu Rejonowego w Puławach w sprawie II prze 669/15, Sądu Rejonowego w Puławach w sprawie II K 340/17, Sądu Rejonowego Puławach w sprawie II K 664/14, Sądu Rejonowego w Puławach w sprawie II K 206/14). Pomimo zapadania kolejnych wyroków sądów cywilnych i karnych, pozwany zmieniał swojego zachowania wobec powodów jako rodziców i darczyńców. Co więcej czasem dochodziło do eskalacji agresji słownej i fizycznej wobec darczyńców i to pomimo wprowadzenia się pozwanego z domu rodzinnego.

Powyższe rozważania, dotyczące popełnienia przez pozwanego przestępstw przeciwko W. K., co jest przecież bezsporne, nabierają tym większego znaczenia, jeżeli weźmie się pod uwagę kontekst ich popełnienia. Powódka podkreślała przy tym, iż w połowie 2013 roku M. K. (1) dokonał odłączenia rury kanalizacyjnej odprowadzającej ścieki z parteru budynku gdzie zamieszkiwał przecież jego ojciec - W. K., od głównego pionu kanalizacyjnego budynku i zaślepił ją, czego skutkiem było odłączenie wszelkich urządzeń sanitarnych znajdujących się na parterze budynku, z którego korzystali powódka wraz z mężem. Z wyjątkiem umywalki znajdującej się w łazience na parterze budynku, która podłączona jest bezpośrednio do głównego pionu kanalizacyjnego, obecnie żadne z urządzeń sanitarnych nie jest podłączone do kanalizacji. Po wykonaniu wskazanych czynności przez pozwanego, powódka wraz z W. K. pozbawieni zostali podstawowych udogodnień związanych bezpośrednio i integralnie z przysługującym im prawem służebności osobistej parteru budynku położonego na działce nr (...) tj. dostępu do kanalizacji i możliwości odprowadzania ścieków. Pozwany podejmował swoje działania przy całkowitej świadomości trudności na jakie naraża rodziców i z celem dokuczenia im w swobodnym korzystaniu z przysługującej im służebności. Nie można bowiem inaczej traktować takiego zachowania, gdzie jako obdarowany a jednocześnie obciążony dożywotnią służebnością ustanowioną na rzecz rodziców, uniemożliwił on powódce i W. K. normalną egzystencję, działając by wywołać jak największą uciążliwość w korzystaniu z przysługującej im służebności oraz cechując się w sposób urągający nie tylko zachowaniu dziecka wobec rodziców ale również godności ludzkiej. Wskazać przy tym należy, iż pomimo niezamieszkiwania na nieruchomości, pozwany stale dążył do zniesienia istniejącej służebności, pomimo istnienia w tym zakresie rozstrzygnięcia Sądu Rejonowego w Puławach w sprawie o sygn. akt I C 504/17, gdzie sformułowane żądanie zmierzało do zamiany przysługującej rodzicom służebności mieszkania na rentę, zaś oddalenie powództwa wprost wskazało na to, iż to obciążony służebnością dopuszczał się rażących uchybień przy wykonywaniu swego prawa. Wymaga również podkreślenia, iż pozwany do chwili obecnej nie wykonał dobrowolnie prawomocnego wyroku Sądu Rejonowego w Puławach w sprawie IC 555/16, C. zobowiązał został do przywrócenia podłączenia kanalizacji do pomieszczeń zajmowanych przez nas w budynku mieszkalnym na działce nr (...). Wyrokiem tym zakazano czy tym pozwanemu dalszych naruszeń tej służebności. Pomimo uzyskania przez powódkę raz z mężem klauzuli wykonalności dnia 20 grudnia 2019 r., do tej chwili obecnej pozwany nie poczynił żadnych starań o nawet częściowe naprawienie stanu kanalizacji, którą odłączył powodowi celowo i z czystej złośliwości. (pozew k. 3-9)

W piśmie procesowym z dnia 10 października 2022 roku (data pisma procesowego k.28) pozwany M. K. (1) wnosił o umorzenie przedmiotowego postępowania jako uzasadnienie podnosząc, że w dniu 8 kwietnia 2022 roku przed notariuszem M. P. jako spadkobierca ustawowy W. K. odrzucił spadek po swoim ojcu W. K. zmarłym 12 października 2021 roku. Ojciec pozwanego nie pozostawił testamentu, co bezpośrednio wynika z akt postępowania Sądu Rejonowego w Puławach 1 Wydział Cywilny o sygn. akt I Ns 5/22 o stwierdzenie nabycia spadku po W. K.. W konkluzji pozwany podniósł, że wobec tego iż nie jest już spadkobiercą zmarłego W. K. zaś tylko spadkobierca może być uznany za niegodnego. (pismo procesowe k.28)

W toku postępowania strony podtrzymały stanowiska procesowe. Pełnomocnik powódki podtrzymywał powództwo, pozwany zaś wnosił o jego oddalenie.

Sąd Rejonowy w Puławach ustalił następujący stan faktyczny:

Spadkodawca W. K. ostatnio stale zamieszkały w S. zmarł w dniu 12 października 2021 roku w S.. Do grona spadkobierców ustawowych po zmarłym należeli żona spadkodawcy J. K. a także dzieci zmarłego pozwany M. K. (1) oraz L. K. a także córka M. K. (2). Pozwany M. K. (1) w dniu 8 kwietnia 2022 roku w Kancelarii Notarialnej w N. przed notariuszem M. P. złożył oświadczenie w formie aktu notarialnego Repertorium A nr 2131/2022 o odrzuceniu spadku

po swoim ojcu W. K., do którego jest powołany jako syn spadkodawcy na podstawie ustawy. Pozwany nie chorował i nie leczył się psychiatrycznie w dacie złożenia przedmiotowego oświadczenia o odrzuceniu spadku po swoim ojcu W. K.. Oświadczenie o odrzuceniu spadku złożone zostało przez pozwanego z zachowaniem terminu sześciu miesięcy od powzięciu przez pozwanego wiedzy o tytule swojego powołania do dziedziczenia po zmarłym W. K..

(dowód: okoliczności bezsporne a ponadto: kserokopia aktu notarialnego Repertorium Numer (...) z dnia 8 kwietnia 2022 roku k. 29-31, odpisy skrócone aktów stanu cywilnego k. 9, zeznania powódki S. K. przesłuchanej w charakterze strony k. 62-65, e -protokół rozprawy z dnia 7 maja 2024 roku płyta DVD k.135, wyrok Sądu Rejonowego w Kozienicach II Wydział Karny z dnia 17 września 2015 roku wydany w sprawie sygn. akt II K 451/13 k. 99, wyrok Sądu Okręgowego w Radomiu V Wydział Karny Odwoławczy z dnia 8 kwietnia 2016 roku wydany w sprawie sygn. akt V Ka 904/15 k. 100, wyrok Sądu Rejonowego w Puławach II Wydział Karny z dnia 15 lutego 2017 roku wydany w sprawie sygn. akt II K 206/14 k. 101, wyrok Sądu Okręgowego w Lublinie XI Wydział Karny Odwoławczy z dnia 9 listopada 2017 roku wydany w sprawie sygn. akt XI Ka 654/17 k. 102, wyrok Sądu Rejonowego w Puławach II Wydział Karny z dnia 27 lipca 2017 roku wydany w sprawie sygn. akt II K 664/14 k. 103, wyrok Sądu Okręgowego w Lublinie XI Wydział Karny Odwoławczy z dnia 20 lutego 2018 roku wydany w sprawie sygn. akt XI Ka 1072/17 k. 104, wyrok Sądu Rejonowego w Puławach II Wydział Karny z dnia 3 kwietnia 2018 roku wydany w sprawie sygn. akt II K 340/17 k. 105, wyrok Sądu Okręgowego w Lublinie XI Wydział Karny Odwoławczy z dnia 6 grudnia 2018 roku wydany w sprawie sygn. akt XI Ka 926/18 k. 106, wyrok Sądu Rejonowego w Puławach I Wydział Cywilny z dnia 8 lutego 2018 roku wydany w sprawie sygn. akt I C 555/16 k. 107, wyrok Sądu Rejonowego w Puławach II Wydział Karny z dnia 7 marca 2019 roku wydany w sprawie sygn. akt II K 227/18 k. 108-109, wyrok Sądu Okręgowego w Lublinie XI Wydział Karny Odwoławczy z dnia 22 sierpnia 2019 roku wydany w sprawie sygn. akt XI Ka 609/19 k. 110, wyrok Sądu Rejonowego w Puławach II Wydział Karny z dnia 28 czerwca 2022 roku wydany w sprawie sygn. akt II K 469/20 k. 111, wyrok Sądu Okręgowego w Lublinie V Wydział Karny Odwoławczy z dnia 20 lutego 2023 roku wydany w sprawie sygn. akt V Ka 1084/22 k. 112, zeznania świadka L. K. e -protokół rozprawy z dnia 27 kwietnia 2023 roku płyta DVD k. 76a , zeznania świadka M. K. (2) e -protokół rozprawy z dnia 27 kwietnia 2023 roku płyta DVD k.76a, zeznania powódki S. K. przesłuchanej w charakterze strony k.62-65 , e -protokół rozprawy z dnia 7 maja 2024 roku płyta DVD k.135)

Pozwany M. K. (1) na podstawie wyroku Sądu Rejonowego w Kozienicach II Wydział Karny z dnia 17 września 2015 roku wydanego w sprawie II K 451/13 został uznany za winnego m.in. tego że w dniu 20 grudnia 2012 roku w m/ P. Stary woj. (...) wypowiadał groźby karalne spalania domu mieszkalnego na szkodę L. K. oraz rodziców S. i W. K., ponadto groził spalaniem mienia w postaci maszyn rolniczych stanowiących własność L. K., które wzbudziły w zagrożonych uzasadnione obawy, że zostaną spełnione, w dniu 19 stycznia 2013 roku w m/ S. woj. (...) wypowiadał groźby karalne spalania domu mieszkalnego na szkodę L. K. oraz rodziców S. i W. K., które wzbudziły w zagrożonych uzasadnione obawy, że zostaną spełnione które wzbudziły w zagrożonych. Na podstawie Wyroku Sądu Rejonowego w Puławach II Wydział Karny z dnia 15 lutego 2017 roku wydanego w sprawie sygn. akt II K 206/14 pozwany M. K. (1) został ponadto uznany za winnego tego, że dnia 29 października 2013 roku w S., woj. (...), popchnął W. K. powodując jego upadek na kolana, a następnie przyciskał głowę pokrzywdzonego do ściany, czym spowodował u pokrzywdzonego obrażenia w postaci podbiegnięć krwawych na obu kolanach w okolicach rzepekowych, dwóch otarć naskórka na przedniej powierzchni podudzia prawego wzdłuż kości piszczelowej oraz podbiegnięcia krwawego pomiędzy wskazanymi otarciami, które to obrażenia spowodowały u pokrzywdzonego rozstrój zdrowia i naruszenie czynności narządu ciała trwające nie dłużej niż 7 dni, tj. popełnienia czynu z art. 157 § 2 k.k. Wyrokiem z dnia 3 kwietnia 2018 roku wydanym przez Sąd Rejonowy w Puławach II Wydział Karny w sprawie sygnatura akt II K 340/17 M. K. (1) został uznany za winnego tego, że w dniu 26 maja 2013 roku w miejscowości S. woj. (...), w celu zmuszenia W. K. do oddania mu koparki wypowiadał wobec niego groźby pozbawienia życia oraz stosował przemoc fizyczną w postaci duszenia. Na podstawie Wyroku Sądu Rejonowego w Puławach II Wydział Karny z dnia 7 marca

2019 roku pozwany M. K. (1) został uznany za winnego tego, że w okresie od 16 listopada 2013 roku do dnia 10 czerwca 2014 roku w P. Starym woj. (...) znęcał się psychicznie i fizycznie nad ojcem W. K. oraz psychicznie nad matką S. K. w ten sposób, że wypowiadał pod ich adresem słowa powszechnie uznane za wulgarne i obelżywe, zakłócał im spokój uderzając w drzwi do pomieszczenia zajmowanego przez W. K. oraz S. K., wyrzucał należące do jego rodziców obuwie i rower, opluwał swojego ojca a w dniu 10 czerwca 2014 roku wysypał ojcu W. K. proszek do prania na głowę, wcisnął mu pojemnik po proszku na głowę, wypowiadał pod jego adresem groźby pozbawienia życia, które wzbudziły w zagrożonym uzasadnione obawy, że mogą zostać spełnione, a ponadto ok. godz. 20:40 tego samego dnia schwycił ojca W. K. ręką za szyję i uciskał ją czym spowodował u niego obrażenia ciała w postaci podbiegnięcia krwawego barwy sino-wiśniowej o wym. 3 cm x 1 cm i 2 cm x 1 cm z rozproszonymi wybroczynami na bocznych powierzchniach szyi po obu stronach krtani pionowo ułożonych podłużnego kształtu, które nie spowodowały rozstroju zdrowia, ani naruszenia czynności narządu ciała na czas dłuższy od siedmiu dni a także na podstawie Wyroku Sądu Rejonowego w Puławach II Wydział Karny z dnia 28 czerwca 2022 roku pozwany M. K. (1) uznany został za winnego tego, że w okresie od lipca 2018 roku daty dziennej nieutulonej do dnia 13 lutego 2020 roku W S., woj. (...) utrudniał S. K. i W. K. w sposób istotny korzystanie z prawnie zajmowanego lokalu mieszkalnego poprzez zdemontowanie przewodu i pokrywy puszki elektrycznej, który steruje pracą pompy hydrofora wody co skutkowało brakiem działania hydroforu a tym samym brakiem dostępu do wody, spuszczeniem wody centralnego ogrzewania, co przy unieruchomieniu hydroforni skutkowało brakiem ogrzewania oraz zatkania kanalizacji sanitarnej poprzez wlanie zaprawy betonowej przez rewizję oraz włożenie kubków plastikowych co skutkowało brakiem drożności kanalizacji a w tym samym brakiem możliwości jej użytkowania co miało na celu zmuszenie wymienionych pokrzywdzonych do opuszczania przedmiotowego mieszkania.

(dowód: okoliczności bezsporne a ponadto: kserokopia aktu notarialnego Repertorium Numer (...) z dnia 8 kwietnia 2022 roku k. 29-31, odpisy skrócone aktów stanu cywilnego k. 9, zeznania powódki S. K. przesłuchanej w charakterze strony k. 62-65, e -protokół rozprawy z dnia 7 maja 2024 roku płyta DVD k.135, wyrok Sądu Rejonowego w Koziencach II Wydział Karny z dnia 17 września 2015 roku wydany w sprawie sygn. akt II K 451/13 k. 99, wyrok Sądu Okręgowego w Radomiu V Wydział Karny Odwoławczy z dnia 8 kwietnia 2016 roku wydany w sprawie sygn. akt V Ka 904/15 k. 100, wyrok Sądu Rejonowego w Puławach II Wydział Karny z dnia 15 lutego 2017 roku wydany w sprawie sygn. akt II K 206/14 k. 101, wyrok Sądu Okręgowego w Lublinie XI Wydział Karny Odwoławczy z dnia 9 listopada 2017 roku wydany w sprawie sygn. akt XI Ka 654/17 k. 102, wyrok Sądu Rejonowego w Puławach II Wydział Karny z dnia 27 lipca 2017 roku wydany w sprawie sygn. akt II K 664/14 k. 103, wyrok Sądu Okręgowego w Lublinie XI Wydział Karny Odwoławczy z dnia 20 lutego 2018 roku wydany w sprawie sygn. akt XI Ka 1072/17 k. 104, wyrok Sądu Rejonowego w Puławach II Wydział Karny z dnia 3 kwietnia 2018 roku wydany w sprawie sygn. akt II K 340/17 k. 105, wyrok Sądu Okręgowego w Lublinie XI Wydział Karny Odwoławczy z dnia 6 grudnia 2018 roku wydany w sprawie sygn. akt XI Ka 926/18 k. 106, wyrok Sądu Rejonowego w Puławach I Wydział Cywilny z dnia 8 lutego 2018 roku wydany w sprawie sygn. akt I C 555/16 k. 107, wyrok Sądu Rejonowego w Puławach II Wydział Karny z dnia 7 marca 2019 roku wydany w sprawie sygn. akt II K 227/18 k. 108-109, wyrok Sądu Okręgowego w Lublinie XI Wydział Karny Odwoławczy z dnia 22 sierpnia 2019 roku wydany w sprawie sygn. akt XI Ka 609/19 k. 110, wyrok Sądu Rejonowego w Puławach II Wydział Karny z dnia 28 czerwca 2022 roku wydany w sprawie sygn. akt II K 469/20 k. 111, wyrok Sądu Okręgowego w Lublinie V Wydział Karny Odwoławczy z dnia 20 lutego 2023 roku wydany w sprawie sygn. akt V Ka 1084/22 k. 112, zeznania świadka L. K. e -protokół rozprawy z dnia 27 kwietnia 2023 roku płyta DVD k. 76a , zeznania świadka M. K. (2) e -protokół rozprawy z dnia 27 kwietnia 2023 roku płyta DVD k.76a, zeznania powódki S. K. przesłuchanej w charakterze strony k.62-65 , e -protokół rozprawy z dnia 7 maja 2024 roku płyta DVD k.135)

Sąd Rejonowy w Puławach ustalił powyższy stan faktyczny w oparciu o całokształt materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie a w szczególności na podstawie w/w dowodów spośród których większość stanowią dowody

z dokumentów, które nie były w toku postępowania kwestionowane przez strony. Za wiarygodne w całości należało w ocenie Sądu uznać również **zeznania powódki S. K. przesłuchanej w charakterze strony k. 62-65, e - protokół rozprawy z dnia 7 maja 2024 roku płyta DVD k.135** a także zeznania świadków **L. K. (e -protokół rozprawy z dnia 27 kwietnia 2023 roku płyta DVD k.76a)** a także **świadka M. K. (2) (e -protokół rozprawy z dnia 27 kwietnia 2023 roku płyta DVD k.76a)**, albowiem były one spójne, logiczne i pokrywały się z pozostałym zgromadzonym w sprawie materiałem dowodowym o charakterze nieosobowym. W toku procesu nie ujawniono również okoliczności podważających zeznania powódki i wskazanych świadków.

Sąd Rejonowy w Puławach zważył co następuje:

Powództwo jako niezasadne podlegało oddaleniu.

W ocenie Sądu Rejonowego w Puławach w niniejszej sprawie po stronie pozwanego M. K. (1) wystąpił brak legitymacji biernej do występowania po stronie pozwanej.

Na wstępie rozważań wskazać należy, że zgodnie z treścią art. 1020 k.c. spadkobierca, który spadek odrzucił, zostaje wyłączony od dziedziczenia, tak jakby nie dożył otwarcia spadku. Artykuł 1020 k.c. wprowadza fikcję prawną, zgodnie z którą spadkobierca odrzucający spadek jest traktowany tak, jakby nie żył w chwili otwarcia spadku. Odrzucenie spadku wywiera skutek *ex tunc*. W wyniku zastosowania wskazanej fikcji przyjmuje się, że spadkobierca nigdy nie nabył spadku i przypadał on od samego początku spadkobiercom, którzy go ostatecznie odziedziczyli. Porządek dziedziczenia jest więc ustalany z wyłączeniem osoby, która spadek odrzuciła. Zgodnie natomiast z treścią art. 928 k.c. Spadkobierca może być uznany przez sąd za niegodnego, jeżeli: 1) dopuścił się umyślnie ciężkiego przestępstwa przeciwko spadkodawcy; 2) podstępem lub groźbą nakłonił spadkodawcę do sporządzenia lub odwołania testamentu albo w taki sam sposób przeszkodził mu w dokonaniu jednej z tych czynności; 3) umyślnie ukrył lub zniszczył testament spadkodawcy, podrobił lub przerobił jego testament albo świadomie skorzystał z testamentu przez inną osobę podrobionego lub przerobionego; 4) uporczywie uchylał się od wykonywania wobec spadkodawcy obowiązku alimentacyjnego określonego co do wysokości orzeczeniem sądowym, ugodą zawartą przed sądem albo innym organem albo inną umową; 5) uporczywie uchylał się od wykonywania obowiązku pieczy nad spadkodawcą, w szczególności wynikającego z władzy rodzicielskiej, opieki, sprawowania funkcji rodzica zastępczego, małżeńskiego obowiązku wzajemnej pomocy albo obowiązku wzajemnego szacunku i wspierania się rodzica i dziecka. Spadkobierca niegodny zostaje wyłączony od dziedziczenia, tak jakby nie dożył otwarcia spadku.

Artykuł 928 k.c. przyjmuje natomiast konstrukcję, zgodnie z którą niegodność dziedziczenia nie następuje z mocy samego prawa. Do jej stwierdzenia niezbędne jest konstytutywne orzeczenie sądowe, które ma skutek *ex tunc*. Niegodny traktowany jest tak, jakby nie dożył otwarcia spadku (art. 928 § 2 KC), czyli nie istniał w chwili śmierci spadkodawcy. Oznacza to wykluczenie go od dziedziczenia zarówno na podstawie ustawy, jak i na podstawie testamentu, oraz pozbawienie go prawa do zachowku. Artykuł 928 k.c. przyjmuje konstrukcję, na podstawie której niegodność dziedziczenia nie następuje z mocy samego prawa. Do stwierdzenia niegodności niezbędne jest prawomocne konstytutywne orzeczenie sądowe, w którego sentencji niegodny będzie wyłączony od dziedziczenia (zob. za wielu J. Gwiazdomorski, Glosa do uchw. SN z 10.5.1967 r., III CZP 31/67, NP 1968, Nr 6, s. 1038 i 1040 oraz J.S. Piątowski, A. Kawalko, H. Witczak, w: System PrPryw, t. 10, 2015, s. 191, Nb 126; rozwiązanie to krytykuje de lege lata M. Wilejczyk, Cywilnoprawne znaczenie, s. 107) Za niegodną dziedziczenia może być uznana osoba, która w danej sytuacji dziedziczyłaby jakąkolwiek korzyść majątkową po spadkodawcy (beneficjent spadku – zazwyczaj będący spadkobiercą). Jest to niezależne od tego, czy po spadkodawcy dochodzi do dziedziczenia testamentowego, czy do dziedziczenia ustawowego. a niegodnego może być uznana jedynie ta osoba, która dziedziczy w danej sytuacji po danym spadkodawcy, a nie osoba, która jest spadkobiercą tej osoby (por. uchw. SN z 11.7.1973 r., III CZP 38/73, OSNCP 1974, Nr 3, poz. 43). Jest tak nawet wówczas, jeżeli pierwotnie powołany do spadku spadkobierca umrze, a taka osoba mająca być uznana za niegodną miałaby mieć w stosunku do danego spadkodawcy pozycję transmitariusza (por. Książak, Prawo spadkowe, 2017, Nb 105 oraz podany tam przykład obrazujący tę sytuację). Skutki niegodności dotyczą wyłącznie samego niegodnego i nie rozciągają się na jego zstępnych. Mogą więc oni zarówno dziedziczyć

po spadkodawcy, jak i ewentualnie być uprawnieni do zachowku po nim (por. B. Rystwej-Markiewicz, Niegodność dziedziczenia, s. 97 oraz Książak, Prawo spadkowe, 2017, Nb 105).

Z analizy powyższych przepisów wynika zatem w ocenie Sądu Rejonowego w Puławach w sposób jednoznaczny, iż skutki odrzucenia spadku przez spadkobiercę zarówno w zakresie ustalenia kręgu osób uprawnionych do dziedziczenia po danym spadkodawcy jak również uprawnień samego spadkobiercy do zachowku po zmarłym spadkodawcy są tożsame ze skutkami uznania spadkobiercy przez sąd za niegodnego dziedziczenia. Podkreślić należy zdaniem Sądu, że zarówno biorąc pod uwagę systematykę kodeksu cywilnego, który to często obok siebie wymienia osoby które spadek odrzuciły jak i te uznane za niegodne dziedziczenia po określonym spadkodawcy podkreślając tym samym jednakże skutki wystąpienia tego rodzaju przypadków w odniesieniu do osób powołanych do dziedziczenia. Zdaniem Sądu nie bez przyczyny polskie prawo przewiduje instytucję złożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku która stanowi swego rodzaju sposób dobrowolnego zrezygnowania przez spadkobiercę powołanego do dziedziczenia z przypadającego mu spadku a także możliwość przymusowego wyłączenia spadkobiercy od dziedziczenia poprzez uznanie go przez Sąd za niegodnego dziedziczenia. Powyższe wskazuje zatem że obie sytuacje mogą wystąpić w danych okolicznościach faktycznych jedynie alternatywnie a złożenie skutecznego oświadczenia o odrzuceniu spadku przez spadkobiercę wyklucza możliwość późniejszego uznania go przez sąd za niegodnego dziedziczenia. W konkluzji podnieść należy zatem, że w realiach niniejszej sprawy złożenie przez pozwanego M. K. (1) oświadczenia o odrzuceniu spadku po swoim ojcu W. K. przy zachowaniu ustawowego terminu sześciu miesięcy od dowiedzenia się o tytule swojego powołania które to nastąpiło zdaniem Sądu już w dacie śmierci spadkodawcy lub najpóźniej w dacie pogrzebu W. K. powodowało utratę przez niego legitymacji biernej do występowania w przedmiotowej sprawie, ponieważ wymieniony na skutek złożenia w dniu 8 kwietnia 2022 roku skutecznego oświadczenia o odrzuceniu spadku po swoim ojcu W. K. przestał być spadkobiercą który mógł zostać uznany za niegodnego dziedziczenia po spadkodawcy W. K. a strona powodowa utraciła zaś interes prawny uzasadniający popieranie powództwa w przedmiotowej sprawie. Na podzielenie nie zasługiwały również twierdzenia pełnomocnika powódki jakoby wystąpienie przez stronę powodową z powództwem w niniejszej sprawie powodowało przerwanie biegu terminu do złożenia przez pozwanego oświadczenia o odrzuceniu spadku po spadkodawcy. Wskazany pogląd nie znajduje bowiem oparcia w obowiązujących przepisach. Zaznaczyć również należy zdaniem Sądu, że termin do złożenia oświadczenia o przyjęciu spadku stanowi jednostronną czynność prawną mającą charakter prawnomaterialny, nie podlega zatem przerwaniu, przywróceniu ani też zawieszeniu na ogólnych zasadach dotyczących przerwania biegu przedawnienia roszczeń a przypadki jego zawieszenia wyraźnie wskazuje ustawa. Taki przypadek jednak w niniejszej sprawie nie wystąpił.

Przenosząc powyższe rozważania teoretyczne na grunt rozpoznawanej sprawy raz jeszcze wskazać należy, że w stosunku do pozwanego M. K. (1) powództwo podlegało oddaleniu, że względu na brak legitymacji procesowej biernej występujący po jego stronie. Podkreślenia zdaniem Sądu wymaga, że uznana za niegodną dziedziczenia może być bowiem tylko osoba, która otrzymuje korzyść majątkową ze spadku – czyli spadkobierca ustawowy i testamentowy, zapisobierca oraz osoba uprawniona (beneficjent) z tytułu polecenia. Może być uznany za niegodnego dziedziczenia także uprawniony do zachowku, gdyż jego uprawnienie opiera się na potencjalnym powołaniu go do dziedziczenia ustawowego po spadkodawcy. Z ustaleń faktycznych sprawy wynika natomiast, iż pozwany w ustawowym terminie odrzucił spadek po zmarłym ojcu i z mocy przepisu art. 1020 k.c., zgodnie z którym spadkobierca, który spadek odrzucił, zostaje wyłączony od dziedziczenia, tak jakby nie dożył otwarcia spadku, utracił również prawo do zachowku po nim. Nie ma zatem legitymacji procesowej biernej, będącej rodzajem uprawnienia wypływającego z konkretnego stosunku opartego na normach prawa materialnego. Spadkobierca, który spadek odrzucił zostaje bowiem wyłączony z dziedziczenia, tak jakby nie dożył otwarcia spadku (art. 1020 kc), traci przy tym jak już wyżej wskazano także uprawnienie do zachowku. Żądanie uznania go za niegodnego dziedziczenia jest zatem wobec takiego spadkobiercy bezprzedmiotowe.

Ubocznie zdaniem Sądu Rejonowego zauważyć należy również, iż ustawowe, materialnoprawne przesłanki uznania przez sąd danej osoby za niegodną dziedziczenia zawiera przepis art. 928 § 1 k.c. Przy tym przepis ten zawiera zamknięty katalog takowych przesłanek. Wśród ustawowych przesłanek uznania za niegodnego dziedziczenia ustawodawca nie zdecydował się zawrzeć przesłanki zachowania spadkobiercy względem spadkodawcy sprzecznego

z zasadami współżycia społecznego. Oznacza to, iż nawet poczynienie ustaleń faktycznych odnośnie ewentualnych zachowań pozwanego względem jego ojca tego rodzaju, iż pozwalałyby na ocenę, iż naruszały zasady współżycia społecznego, nie dawałyby podstawy do uznania powództwa za usprawiedliwione. Przeprowadzenie zatem dowodów na ustalenie ewentualnych zachowań pozwanego względem W. K. o charakterze sprzecznych z powszechnie obowiązującymi normami moralnymi i zasadami współżycia społecznego byłoby zbędne, gdyż nie dotyczyłoby to okoliczności istotnych dla prawidłowego rozstrzygnięcia sprawy. Zdaniem Sądu przepis art. 5 k.c. ma w sprawie zastosowanie jedynie w tym zakresie, że Sąd władny jest dokonać oceny, czy wystąpienie przez powoda z takowym roszczeniem nie stanowi nadużycia prawa podmiotowego powoda, które z tego powodu podlegałoby oddaleniu. W niniejszej sprawie taka ocena jest przy tym zbędna, jako że powództwo podlega oddaleniu z uwagi na niewykazanie okoliczności stanowiących formalnoprawne przesłanki uznania spadkobiercy za niegodnego dziedziczenia.

O kosztach procesu orzeczono zgodnie z treścią art. 98 k.p.c. Za stronę przegrywającą przedmiotową sprawę w całości, uznać należało powódkę. Ponieważ jednak pozwany M. K. (1) nie poniósł w przedmiotowej sprawie żadnych kosztów Sąd nie zasądzał na jego rzecz od strony powodowej zwrotu kosztów postępowania.

Biorąc pod uwagę powyższe okoliczności faktyczne i na podstawie powołanych przepisów, wobec stwierdzenia przez Sąd, że w rozpoznawanej sprawie po stronie pozwanej występuje brak legitymacji procesowej biernej a w konsekwencji bez konieczności dokonywania szczegółowej oceny merytorycznej przesłanek dotyczących ewentualnego uznania pozwanego za niegodnego dziedziczenia po zmarłym ojcu W. K. Sąd Rejonowy w Puławach oddalił powództwo.

ZARZĄDZENIE

1. Odpis orzeczenia wraz z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikowi powódki;
2. K.. 21 dni lub z wpływem.